

OKUMA BECERİSİ İLE İLGİLİ MAKALELERDE CİNSİYET DEĞİŞKENİ

Akif ARSLAN*

Özet

Bu çalışmanın amacı okuma becerisinde cinsiyetler arasında çeşitli farklılıkların olup olmadığını, sebepleriyle birlikte, Türkiye’de yayınlanan makalelerden hareketle belirlemektir. Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı araştırmanın sonucunda okuma becerisinin okuduğunu anlama gibi çeşitli yönlerinde cinsiyetler arasında ağırlıklı olarak bayanlar lehine olan bir takım sonuçların olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada cinsiyet değişkeni ile ilgili farklılıklara ulaşan birçok makalenin bayanlar veya erkekler lehine olan durumun sebebini açıkla(ya)madığı veya sadece okuma becerisiyle ilgili benzer yayımlara atıfta bulunduğu da tespit edilmiştir. Araştırmada bazı makalelerde bayanların evde daha çok zaman geçirmeleri gibi sebeplerden dolayı okuma becerisinin çeşitli yönlerinde erkeklere göre daha olumlu tutumlar içinde olduklarının ifade edildiği sonucuna da ulaşılmıştır. Çalışmanın sonunda cinsiyet değişkeni ile ilgili deneysel araştırmaların yapılması gerektiği dile getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okuma becerisi, cinsiyet.

READING SKILLS ARTICLES ON GENDER VARIABLE

Abstract

The purpose of this study is to discover if there are various differences between genders in respect to reading skill as well as reasons for them based on the articles published in Turkey. As a result of the study where method of examining the documents is employed, it is discovered that the results are mainly in favor of girls in respect to aspects such as reading comprehension skill. It has been discovered in this study that several papers concluding differences related to sex variable do not explain the reasons for the situation in favor of girls or boys or they only refer to similar publications related to reading skill. It has also been concluded that some papers point out that females’ reading skill displays more positive tendency than the males in various aspects because of reasons such as spending more time at home than males. At the end of the study it has been stated that experimental studies should be conducted in respect to gender variable.

Key words: Reading skill, gender.

Giriş

Okuma, okuyucunun metni anlamaya uğraştığı, anladıklarını ve ön bilgilerini birleştirerek yeni anlamlar ortaya koymaya çalıştığı, uygun bir ortamda gerçekleşen, okuyucuyla yazar arasındaki bir görüş alış-verişidir (Akyol, 2007: 15). Okuma sürecinde yazılar zihinsel kavramlara çevrildiği, anlamlandırıldığı ve beyinde yapılandırıldığı için okuma zihnin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanı olarak görülmektedir (Güneş, 2007:117). Okuma insanların yeni kelimeler öğrenmesini, yeni anlayışlar kazanmasını, yeni hayaller

* Yrd. Doç. Dr.; Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, akifarslan78@myynet.com.

kurmasını, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletmesini ve derinleştirmesini sağlar (Akyol, 2008: 29). Öğrenme, büyük oranda, okumayla gerçekleşir. Okuma alışkanlığı olmayan ve okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, söz varlığını geliştirmesi, yeni deneyimler kazanması beklenemez (Ünalın, 2006: 62). Okuma becerisinin bu öneminden dolayı toplumdaki iyi eğitim almış olan bireyler için “İyi okumuştur.”, iyi eğitim almamış olan bireyler için ise “Okumamış.” ifadesi kullanılır olmuştur. Diğer bir ifadeyle eğitim ve öğretimle okumak o kadar iç içe görülmüştür ki eğitim ve öğretim sadece “okumak” kelimesiyle dahi anlatılır olmuştur (Özbay ve Bahar, 2012:159). İnsan hayatını anlamlı hâle getirmede büyük bir katkı olarak düşünüldüğünden okuma becerisinin gelişmesi için adeta bütün yollar denenmekte, okuma becerisiyle ilgili çeşitli değişkenler de dikkate alınarak birçok araştırma yapılmaktadır. Bu değişkenlerden biri de cinsiyet değişkenidir. Yapılan birçok araştırmayla bayanlar ile erkekler arasında okuma alışkanlığında, okuma tutumlarında, okuduğunu anlamada vb. bir farklılık olup olmadığı belirlenmeye ve ortaya çıkan sonuçlara göre okuma becerisi ile ilgili farklı ufuklar ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Cinsiyetin dil gelişimindeki rolü ile ilgili olarak iki farklı düşünce vardır. Bunlardan birincisi cinsiyetin dil gelişiminde belirleyici bir etken olmadığı, ikincisi ise bayanların dil ve kavram gelişiminin erkeklere oranla daha başarılı olduğudur (Keklik, 2009). Buna rağmen uluslararası eğitimde verimlilik araştırmalarında bayanların, özellikle okuma ve metinleri anlamada erkeklerden çok önde olduğu; İngiliz bilim adamlarının, ülkede okuma zorluğu çeken erkeklerin bayanların iki katı olduğunu tespit ettikleri ve dil derslerinde bayanların açık ara önde olduğu dile getirilmiştir (Kavaklı, 2012). Yapılan bir araştırmada 2006-2010 yıllarını kapsayan beş yıllık süreçte hazırlanan 47 yüksek lisans ve doktora tezinin incelenmesi sonucunda bayan öğrencilerin dil becerilerinin erkeklere göre genel anlamda daha iyi bir düzeyde bulunduğu belirlenmiştir (Arslan, Orhan ve Akçay, 2012). Worrel’e göre (2007) genel anlamıyla bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre okumaya ve okuma alışkanlığına ilişkin tutumları daha yüksektir (Akt: Balcı, 2009).

Kimilerine göre dil gelişimi konusunda doğumdan ergenliğe kadar etkisini göstermeyen cinsiyet, özellikle ergenlik çağında zekâ gücünde etkisini belirgin şekilde gösterir. Ergenlikte biyofizyolojik gelişiminin bayanlarda erkeklere göre daha önce başladığı, bundan dolayı dil gelişiminde bayanların erkeklerden çok daha önde olduğu ileri sürülmektedir (İnce, 2006: 18). Son yıllarda yapılan araştırmalarla beyin yapısında cinsiyete bağlı çeşitli farklılıkların varlığının ispatlandığı, bu farklılıkların her iki cins üzerinde çeşitli etkilerinin olduğu, eğitimin iyileştirilmesi sürecinde ihmal edilmemesi gereken en önemli noktalardan birinin de cinsiyet farkından kaynaklanan öğrenme farklılıkları olduğu, bu öğrenme farklılıklarının temelinde yatan

sebebin bayan ve erkek beyinlerinin yapısal, işlevsel ve biyokimsiyal farklılıklarının olduğu, dolayısıyla tek cinsiyetli eğitime geçiş tartışmalarının bile başladığı, bayan ve erkek öğrencilerin ayrı ortamlarda ders görmeleri durumunda okula ve derslere olan ilgilerinin ve başarılarının belirgin bir şekilde artacağı, bu durumun sınıf yönetiminden akademik başarıya kadar birçok alanda kendini gösterebileceği dile getirilmektedir (Kırkkılıç, 2012). Bazı çalışmalarda ise bayan ve erkek öğrenciler arasında öğrenme farklılıkları olduğuna dikkat çekilerek erkek öğrencilerin dersi öğrenci aktivitesine dayalı olarak işlemeyi istedikleri, bayan öğrencilerin kendilerini sakin bir ortamda ifade etmeyi tercih ettikleri; bayanların dil öğrenimine ve sözlü iletişime, erkeklerin ise el becerisi ve hesaplama daha yatkın oldukları ifade edilmektedir (Saygılı, 2012).

Okuma becerisi ile ilgili makalelerde cinsiyet değişkeninin analiz edilmesinin amaçlandığı bu çalışmada ise aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okuma becerisi ile ilgili makalelerde cinsiyet değişkeni açısından çeşitli farklılıklar var mıdır?
2. Bayanlarla erkekler arasındaki okuma becerisiyle ilgili farklılıkların sebepleri araştırma kapsamındaki makalelerde açıklanmış mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek 2006). Bu kapsamda, dört WEB sitesinin (google, google akademi, ulakbim ve asos indeks) kullanılmasıyla ulaşılabilen ve cinsiyet değişkenini de araştıran okuma becerisi ile ilgili makaleler araştırma kapsamında incelenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde okuma becerisi ile ilgili makalelerdeki cinsiyet değişkenine ilişkin çeşitli farklılıklar ve bu farklılıkların sebepleri ile ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile ilgili farklılıklar

Araştırma kapsamında incelenen makalelerdeki cinsiyet değişkeni ile ilgili bulgular Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1

Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Bulgular

n	Bayanlar Lehine Sonuçların Olduğu Makaleler		Erkekler Lehine Sonuçların Olduğu Makaleler		Cinsiyete Göre Bir Farklılığın Olmadığı Makaleler	
	f	%	f	%	f	%
52	36	69.2	2	3.8	14	26.9

Tablo 1'deki verilerin incelenmesi sonucunda okuma becerisiyle ilgili toplam 54 çalışmanın 36'sında (% 69.2) bayanlar, 2'sinde (% 3.8) erkekler lehine sonuçların olduğu, 14 (% 26.9) çalışmada ise cinsiyetler arasında bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak okuma alışkanlığı, okuduğunu anlama, okuma stratejilerini kullanma gibi okuma becerisinin çeşitli yönlerinde bayanların erkeklere göre daha iyi bir düzeyde bulunduğu ifade edilebilir.

Tablodaki okuma becerisine yönelik bayanlar lehine olan çalışmalar irdelendiğinde okuduğunu anlama başarısı ve okuma stratejilerini kullanma düzeyinin öğretmen adayı olan bayan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği (Topuzkanamış ve Maltepe, 2010); eğitim fakültesinde okuyan bayan öğrencilerin okuma sıklıklarının ve okuma stratejilerinin kullanımı bakımından erkeklere oranla daha üst düzeyde olduğu (Kuş ve Türkyılmaz, 2010); üniversite eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin erkeklere oranla okuma etkinliğine daha fazla süre ayırdıkları, kütüphane kullanımı konusunda bayan öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha istekli durumda oldukları; cinsiyetler arasında kitap okuma oranı açısından anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen erkeklerin daha az okuduklarını gösteren bir ilişkinin varlığından söz edilebileceği (Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008); bayan öğretim üyelerinin okuma sıklığının erkek öğretim üyelerinden daha yüksek olduğu (Tel, 2007); anlamlı bir farklılık göstermemesine rağmen öğretmen adayı olan bayan öğrencilerin okuma ilgi puanlarının daha yüksek olduğu ve erkeklerle bayanların ilgi duyduğu kitap ve dergilerde farklılaşmalar olduğu (Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2009); istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen bayan sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin okuma ilgi ve alışkanlığının erkek katılımcıların okuma ilgi ve alışkanlığından daha yüksek düzeyde olduğu (Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010); bayanların daha çok kitap okuduklarını ve kitap almak için daha çok para ayırdıklarını ifade ettikleri, bayan öğrencilerin boş zamanlarında erkek öğrencilere göre daha çok kitap okudukları (Süzer, ?) ve geleneksel öğrenme ortamlarında bayan öğrencilerin okuduğunu anlamada daha başarılı oldukları (Güngör ve Açıkgöz 2005) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ayrıca, bayan öğretmen adaylarının okuma alışkanlılığına yönelik tutumlarının erkek öğretmen adaylarının okuma alışkanlılığına yönelik tutumlarına göre daha olumlu olduğu (Yılmaz ve Benli, 2010); alışkanlık, gereklilik, istek, etki ve yarar boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığının belirlenmesine rağmen öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumlarının genel olarak bayan öğrenciler lehine olduğu, bu durumun sevgi boyutunda da görüldüğü (Bozpolat, 2010); etki ve yarar boyutuna ilişkin tutumlarda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen, sevgi, alışkanlık, gereklilik ve istek alt boyutlarına ilişkin

tutumların bayan öğretmen adaylarının lehine olduğu, bayanların kitap okumayı erkeklere göre daha fazla sevdiğikleri ve kitap okuma alışkanlıklarının daha iyi düzeyde bulunduğu (Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008); kitap okumanın gerekli görülüp görülmediği konusunda cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen bayan öğretmen adaylarının kitap okumayı sevmeye ilişkin tutumlarının erkeklere göre daha olumlu yönde olduğu, bayanların erkeklere göre kitap okumaya daha istekli oldukları, bayan öğrencilerin kitap okumanın etkisini ve kitap okumanın yararlı olduğu görüşünü daha fazla benimsedikleri, bayanların erkeklere göre kitap okuma alışkanlığına biraz daha fazla sahip oldukları (Batur, Gülveren ve Bek, 2010); ilköğretim ikinci kademe öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının incelendiği bir çalışmada bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okumayı daha çok sevdiğikleri, daha fazla kitap okuma alışkanlığına sahip oldukları, kitap okumayı daha gerekli gördükleri, kitap okumaya istekli olma, kitabı etkili ve yararlı bulma bakımından daha olumlu tutumlara sahip oldukları (Demir, 2009) da tespit edilmiştir.

Üniversite eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin, erkeklere göre kitap okumaya ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları, kitap okumayı erkek öğrencilere göre daha fazla alışkanlık hâline getirdikleri, sevgi ve alışkanlık alt boyutlarında bayanlar lehine anlamlı farklar olduğu (Arslan, Çelik, Çelik, 2009); üniversitede eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin erkeklere göre kitap okumayı daha fazla sevdiğini, kitap okuma alışkanlığının ve kitap okumaya karşı isteğin bayan öğrencilerde daha fazla olduğu, kitap okumanın etkisi ve yararının bayan öğrenciler tarafından daha fazla benimsendiği (Gömlüksiz, 2004); bayan öğretmen adaylarının kitap almak için erkeklerden daha çok para ayırdığı, kitap okumayı daha fazla sevdiğikleri, kitap okuma alışkanlıklarının erkek öğretmen adaylarından daha iyi düzeyde olduğu, kitap okuma alışkanlığının ve kitap okumaya yönelik isteğin bayan öğrencilerde daha fazla olduğu, kitap okumanın etkisinin ve yararının bayan öğrenciler tarafından daha fazla benimsendiği (Mavi ve Çetin, 2009); ilköğretim öğretmen adaylarının kitap okumaya ilişkin tutumlarının bayanlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği (Arı ve Demir, 2013); Türkçe eğitimi bölümünde eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek bir okuma alışkanlığı ve ilgisi taşıdığı; kitap okumanın sevmeye, alışkanlık, gereklilik, istek ve etki alt boyutlarına ilişkin ölçekteki ifadelerle verilen yanıtlarda bayanlar lehine anlamlı farklılıklar gözlemlendiği (Yalınkılıç, 2007); beden eğitimi ve spor bölümünde eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin daha fazla kitap okuduklarını ve kitap okumak için daha fazla para ayırdıklarını ifade ettikleri (Filiz, 2004) de ortaya çıkmıştır.

İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlamada başarılı olup-olmama durumlarının araştırıldığı bir çalışmada öğrenci cinsiyetinin bayan olmasının okuduğunu

anlamada başarılı olma olasılığını artırdığı (Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş, 2011); ilköğretimde eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin eleştirel okuma düzeylerinin daha yüksek olduğu (Sadioğlu ve Bilgin, 2008); ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tutumlarının sevgi, istek, yarar, alışkanlık, gereklilik ve etki alt boyutlarında ve toplam tutum puanlarında cinsiyete göre bayanlar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği (Mete, 2012); ergenlik dönemindeki bayan öğrencilerin okuma sıklıklarının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu (Can, Türkyılmaz ve Karadeniz, 2010); okuduğunu anlama becerisi ve okumaya yönelik tutumların 8. sınıfta eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin lehine anlamlı olduğu (Sallabaş, 2008); ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutum puan ortalamalarının bayan öğrenciler lehine farklılık gösterdiği (İşeri, 2010); ortaokulda okuyan bayan öğrencilerin okuma konusunda daha eleştirel bir yaklaşım içerisinde oldukları, okumaya karşı daha olumlu ilgiye ve tutuma sahip oldukları (Epeçan, 2012); 6. sınıfta öğrenim gören bayan öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, okumak için zaman bulamadığını söyleyen öğrenciler arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen okumak için yeterli zaman bulabildiğini söyleyen bayan öğrencilerin oranının erkek öğrencilerin oranından daha yüksek olduğu, bir yılda 51'den fazla kitap okuduğunu söyleyen öğrenciler içinde erkek öğrencilere kıyasla bayan öğrencilerin oranının daha yüksek olduğu, hiç kitap okumadığını söyleyen öğrencilerin tamamının erkek öğrencilerden oluştuğu, sınıf/okul kitaplığını ve halk kütüphanelerini kullanma durumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemesine rağmen halk kütüphanelerini hiç kullanmayan öğrenciler içinde erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha yüksek bir orana sahip olduğu, bayanların erkeklere oranla halk kütüphanesi kullanma sıklıklarının daha fazla oldukları (Balcı, Uyar ve Büyükkiz, 2012) da araştırma kapsamında ortaya çıkmıştır.

8. sınıftaki bayan öğrencilerin erkek öğrencilere oranla okuma alışkanlığında daha olumlu bir tutum düzeyinde bulunduğu, bu durumun alışkanlık, sevgi, gereklilik, istek, etki ve yarar alt boyutlarında da geçerli olduğu (Balcı, 2009); ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelendiği bir çalışmada, okumaya ilişkin tutum açısından bayanlar lehine anlamlı bir fark belirlendiği (Başaran ve Ateş, 2009); ses temelli cümle yöntemiyle ilk okuma yazma öğrenen ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okuma hızlarının ve okuduğunu anlama düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada genel anlamda bayanların erkek öğrencilere oranla daha hızlı okuduğu (Bay, 2010); ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalık düzeylerinin bayan öğrenciler lehine anlamlı farklar gösterdiği (Karatay, 2010); 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenimlerine devam eden bayanların kütüphaneye ve kitaplara erkeklere göre daha fazla zaman ayırdıkları (Topçu, 2007); bayan çocukların erkek çocuklara göre az bir oranla daha fazla kitap okudukları, kitap okuma

sıklığında bayanlar lehine anlamlı bir sonucun tespit edildiği, bayanların ders dışı kitap okuma alışkanlıklarının daha fazla olduğu (Gönen, Öncü ve Işıtan, 2004); bayan öğrencilerin aylık okudukları kitap sayısının daha çok olduğu (Şahbaz, 2012); bayanların erkeklerden daha çok kitap okudukları, buna bağlı olarak bayanların birbirlerine daha çok kitap tavsiye ettikleri (Zengin, 2003); ilköğretim ikinci kademedeki eğitimlerine devam eden bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuma planı hazırlama konusunda daha çok çaba sarf ettikleri (Yaman ve Süğümlü, 2010) sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Okuma becerisi ile ilgili bütün çalışmalar dikkate alındığında sadece iki makalede erkekler lehine olan verilere ulaşıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalardan birincisinde ders dışı kitap okuma etkinliklerine ayrılan süreler arasında cinsiyete göre bir farklılık bulunmamasına rağmen, gazete ve dergi okumak için erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha fazla zaman ayırdığı (Bahar, 2008); ikincisinde ise üst bilişsel okuma stratejilerinden “analitik” stratejileri kullanma becerilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı fakat “pragmatik” stratejileri kullanma becerisinin erkekler lehine olduğu (Karasakaloğlu, Saracaloğlu, Yılmaz Özelci, 2012) tespit edilmiştir.

Tablodaki okuma becerisi ile ilgili cinsiyetler arasında bir farklılığın belirlenmediği çalışmalar irdelendiğinde ise bayan ve erkek öğrencilerin okuma sürecinde okurun bulunduğu ve/veya gitmek istediği bilgi kümesini bilememesi ve sonuç olarak okuma sürecinin kesilmesi veya amaçsız sürdürülmesi olarak tanımlanan yönelim bozukluğu algılarının benzer olduğu, katılımcıların cinsiyete göre hipermetinsel ortamlarda harcadıkları süre açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı (Çakmak, Altun, 2008); cinsiyet değişkeninin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin akıcı okuma becerileri ve anlama düzeyleri üzerinde farklılık yaratmadığı (Baştuğ, Keskin, 2012); Ankara’da oturanların okuma alışkanlıklarının araştırıldığı bir makalede cinsiyetin okuma alışkanlığında bir etkisinin olmadığı (Yılmaz, 1995); ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin çeviri metni okuma hızı ve anlama ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmada Türkçe metni anlama becerisi ile metni okuma süresinin cinsiyete göre farklılaşmadığı (Başar, 2004); farklı yöntemlerle okuma yazma öğrenmiş olan 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama erişleriyle okuma hızlarının karşılaştırıldığı bir çalışmada cinsiyetlerin sesli okuma hızları arasındaki farkın anlamlı olmadığı (Şahin, 2011); çocukların dil gelişimi açısından ilköğretime hazır bulunuşluğunun incelendiği bir çalışmada dil gelişimi ve ses çalışmaları bazında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir ilişki görülemediği (Unutkan, 2006); ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sessiz okuma hızlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği (Saracaloğlu, Dedeşbalı, Karasakaloğlu, 2011) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çeşitli değişkenlere göre lise öğrencilerinin etkili okuma becerilerinin araştırıldığı bir çalışmada öğrencilerin cinsiyetine göre okuma becerilerinde anlamlı bir farkın olmadığı (Coşkun, 2003); ilk ve ortaöğretimde eğitimlerine devam eden öğrencilerin, okumaya isteklendirici etmenlerle karşılaşma durumunun incelendiği bir çalışmada cinsiyet değişkeni bakımından okumaya güdüleyici etmenlerle karşılaşma durumunda belirgin bir farkın bulunmadığı (Ülper, 2011); cinsiyet unsurunun öğretmenlerin okuma sıklığını ve alışkanlığını anlamlı düzeyde etkilemediği (Yılmaz, 2002); sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı ile cinsiyetleri arasında bir ilişkinin olmadığı (Yılmaz, 2006); Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının okuma stratejilerini kullanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin olarak manidar bir farklılık göstermediği (Erdem, 2012); ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okurken kullandıkları okuma stratejisi türü ile cinsiyet değişkeni arasındaki farkın anlamlı olmadığı (Oluk ve Başöncül, 2009); sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığının araştırıldığı bir çalışmada okuma alışkanlığında cinsiyete göre bir farklılığın bulunmadığı (Ataklı, 2000) da araştırma kapsamında ortaya çıkmıştır.

Cinsiyet değişkeni ile ilgili farklılıkların sebepleri

Araştırma kapsamında incelenen makalelerde bayanlarla erkekler arasında okuma becerisiyle ilgili belirlenen farklılıkların sebepleri ile ilgili bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2

Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Farklılıkların Sebepleri

Sadece Başka Çalışmalara Atıfta Bulunan Çalışmalar			Hem Başka Çalışmalara Atıfta Bulunan Hem de Farklılıkları Çeşitli Sebeplerle İrdeleyen Çalışmalar		Hem Farklılıkların Sebeplerini İrdelemeyen Hem de Başka Çalışmalara Atıfta Bulunmayan Çalışmalar		Farklılıkların Sebeplerini İrdeleyen, Başka Çalışmalara Atıfta Bulunmayan Çalışmalar	
n	f	%	f	%	f	%	f	%
38	19	50	9	23.6	8	21	2	5.2

Tablo 2’deki verilerin incelenmesi sonucunda cinsiyetler arasındaki farklılıkların sebeplerinin 38 çalışmanın 19’unda (% 50) ‘metin içi kaynak gösterimi yoluyla ilgili makaleye atıfların yapılarak benzer sonuçların ortaya çıkarıldığı’ anlamındaki cümlelerle çeşitli çalışmalara atıf yapılarak açıklanmaya çalışıldığı, 8’inde (% 21) hiçbir şekilde irdelenmediği, 9’unda (% 23.6) hem başka çalışmalara atıf yapıldığı hem de farkın kaynağının çeşitli şekillerde açıklandığı, 2 çalışmada ise (% 5.2) başka çalışmalara atıf yapılmadığı fakat çeşitli izahlar yapılarak açıklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma kapsamındaki makalelerin ağırlıklı olarak okuma becerisinin çeşitli yönleri ile ilgili olarak cinsiyetler arasında ortaya çıkan farklılıkların sebeplerini açıkla(ya)madığı ifade edilebilir.

Tablo 2’deki cinsiyetler arasında okuma becerisi ile ilgili farklılıklara ulaşan çalışmalar irdelendiğinde okuma becerisiyle ilgili yapılan birçok çalışmada cinsiyet değişkeninde ortaya

çıkaran farklılıkların sebeplerinin irdelenmediği sadece benzer konularda yapılan çalışmalara göndermelerde bulunduğuna belirlenmiştir (Filiz, 2004; Gömleksiz, 2004; Gönen, Öncü ve Işıtan 2004; Sallabaş, 2008; Özbay, Bağcı, Uyar, 2008; Demir, 2009; Saracaloğlu, Yenice, Karasakaloğlu, 2009; Balcı, 2009; Başaran ve Ateş, 2009; Mavi ve Çetin, 2009; Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010; Bozpolat, 2010; Yaman ve Süğümlü, 2010; Batur, Gülveren, Bek, 2010; Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş, 2011; Mete, 2012; Balcı, Uyar ve Büyükikiz, 2012; Epçaçan, 2012; Arı ve Demir, 2013).

Okuma becerisiyle ilgili yapılan bazı çalışmalarda ise cinsiyet değişkeninde ortaya çıkan farklılıkların sebeplerinin de irdelenmediği benzer konuda yapılan çalışmalara göndermede de bulunmadığı tespit edilmiştir (Topçu, 2007; Yalınkılıç, 2007; Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008; İşeri, 2010; Bay, 2010; Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Yılmaz Özelci, 2012; Şahbaz, 2012; Süzer, ?).

Okuma becerisiyle ilgili yapılan iki çalışmada cinsiyet değişkeninde ortaya çıkan farklılıkların sebeplerinin irdelendiği fakat benzer çalışmalara göndermede bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan birincisinde bayanların erkeklerden daha çok kitap okumasının Türk aile yapısı ve toplumun değer yargıları ile ilişkili olabileceği ifade edilmiştir. İlgili çalışmada lise çağlarındaki erkek öğrencilerin boş zamanlarını ev dışında geçirdikleri, bayanların daha fazla eve bağımlı tutuldukları, erkeklerin spor yapmak gibi etkinliklerde bulunurken bayanların bu imkânlardan çok fazla yararlanamadıkları, dolayısıyla bayanların erkeklere göre daha fazla boş vakitleri olduğu, bu sebeplerle bayanların daha çok kitap okuduğuna dile getirilmiştir. Çalışmada, ayrıca, bayanların tavsiyeye göre kitap seçme derecelerinin daha yüksek olması, daha fazla kitap okumalarına ve çevreden daha fazla etkilenmelerine bağlanmıştır (Zengin, 2003). Cinsiyet değişkenindeki farklılıkların sebeplerini irdelleyen fakat benzer çalışmalara göndermede bulunmayan ikinci çalışmada ise bayan öğrencilerin okuma stratejileri konusundaki bilişsel farkındalık düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olması, okuma tercihleri, sıklığı ve alışkanlığı ile ilişkilendirilmiştir (Karatay, 2010).

Okuma becerisiyle ilgili bazı çalışmalarda ise hem cinsiyet değişkeninde ortaya çıkan farklılıkların sebeplerinin irdelendiği hem de benzer konuda yapılan çalışmalara göndermede bulunduğuna belirlenmiştir (Güngör ve Açıkgöz, 2005; Tel, 2007; Sadioğlu ve Bilgin 2008; Bahar, 2008; Arslan, Çelik ve Çelik, 2009; Kuş ve Türkyılmaz, 2010; Topuzkanamış ve Maltepe, 2010; Yılmaz ve Benli, 2010; Can, Türkyılmaz ve Karadeniz, 2010). Bu çalışmalara bakıldığında bayan öğretim üyelerinin erkek öğretim üyelerine göre daha sık okumaları erkek öğretim üyelerinin daha fazla boş zaman etkinlik seçenekleri bulmalarına, boş zamanlarının büyük bir bölümünü evlerinde veya ofislerinde kitap, dergi gazete okuyarak geçirmelerine (Tel,

2007); bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuma stratejilerini daha çok kullanmaları, okumaya karşı besledikleri olumlu tutumlara (Kuş ve Türkyılmaz, 2010); bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuduğunu anlamada daha başarılı olmaları okuma tercihine, sıklığına, metne odaklanma süresine ve düzeyine, bayan öğrencilerin okuma stratejilerini kullanma bakımından daha iyi bir düzeyde olmaları, bayan öğrencilerin okuduğunu anlama konusundaki başarılarının doğal sonucuna (Topuzkanamış ve Maltepe, 2010); okumanın alışkanlık hâline gelmesi ve okuma alışkanlığına yönelik tutumun bayanlar lehine olması, bayanların erkeklerden daha önce konuşmasına, ailelere, öğretmenlere, öğretim sürecine, çok kitap okumaya (Yılmaz ve Benli, 2010); bayan öğrencilerin kitap okumaya karşı daha olumlu tutum göstermeleri, erkeklerin daha çok ev dışında bayanların evde zaman geçirmelerine ve kitap okumayı daha çok sevmelerine, bayan ve erkekler arasındaki duygusal ve gelişimsel ihtiyaçların farklılığına (Arslan, Çelik, Çelik, 2009); bayanların erkeklere göre daha çok kitap okumaları ve eleştirel okuma düzeylerinin daha yüksek olması, erkeklerin çocukken, ergenlikte ve yetişkinlikte sokağa, kahveye, arkadaşlarının yanına çok daha sık ve rahat çıkabilmelerine (Sadioğlu ve Bilgin, 2008); erkek öğrencilerin okuma sıklığının daha az olması, erkeklerin boş zamanlarını daha çok arkadaşlarıyla dışarıda dolaşmaya ayırmalarına, internette daha çok gezinmelerine vb. (Can, Türkyılmaz ve Karadeniz, 2010); erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha uzun süre gazete okuması, erkek öğrencilerin interneti bayan öğrencilerden daha uzun süre kullanmasına ve bu şekilde gazete ve dergi okumak için daha fazla zaman ayırmasına (Bahar, 2008); erkeklerin okuma becerisindeki eksiklikler, geleneksel öğrenme yaklaşımının sınıflarda uygulanmasına (Güngör ve Açıköz, 2005) bağlanmıştır.

Güngör ve Açıköz (2005), ayrıca, bayanların okuduğunu anlamada olduğu gibi genel olarak eğitim sürecinde daha başarılı olmasının, öğretmenlerin beklentilerine, nesnel olmayan beklenti kaynaklarından birini oluşturan öğrenci cinsiyetinin öğretmenleri etkilemesine, hatta bazı sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin cinsiyetine özgü yöntemlerle iletişim kurduklarını gösteren deneysel kanıtlar olmasına, öğretmenlerin okuduğunu anlama sürecinde bayan öğrencilerin daha başarılı olacağına ilişkin beklenti oluşturmalarına ve bu doğrultuda davranış göstermelerine, ilköğretim öğrencilerinin de öğretmenlerin bu beklentilerini algılamalarına bağlı olabileceğini çeşitli çalışmalara (Good ve Findley, 1985; Legge, 1994; Açıköz, 1998; Kılıç-Güngör, 2000; Öztürk ve Koç, 2001; Pomerantz, Saxon ve Altermatt, 2002; Shaywitz, 2003) atıf yaparak belirtmektedirler.

Sonuçlar ve Öneriler

Türkiye’de ve dünyada yapılan birçok eğitim çalışmasında cinsiyet değişkeni ele alınmakta ve cinsiyetler arasında çeşitli farklılıkların olduğu belirlenmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda cinsiyetler arasında dil becerilerinde de çeşitli farklılıkların olduğu tespit edilmektedir. Bu çalışmanın amacı da bayanlarla erkekler arasında bir dil becerisi olan okuma becerisinde çeşitli farklılıkların olup olmadığını, sebepleriyle birlikte, Türkiye’de yayımlanan makalelerden hareketle belirlemektir. Araştırma kapsamında internetteki çeşitli WEB sitelerinde tarama modeliyle ulaşılan, araştırma kapsamında cinsiyet değişkeni de olan okuma becerisiyle ilgili makaleler doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın sonunda okuma becerisinin çeşitli yönlerinde (okuduğunu anlama, okumaya yönelik tutumlar, okuma alışkanlığı, okuma ilgisi vb.) bayanlar ile erkekler arasında ağırlıklı olarak bayanlar lehine olan çeşitli sonuçların olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ayrışma cinsiyetler arasındaki beyin farklılıklarından kaynaklanmış olabilir. Eşel (2005) bayan ve erkeklerin davranışsal olarak birbirlerinden farklı oluşlarının onlara bebekliklerinden itibaren farklı davranılmasından mı, yoksa aralarındaki biyolojik farklılıklardan mı kaynaklandığının yıllardır tartışıldığını, son yıllarda yapılan nörobilimsel çalışmalarla bu farkın iki cins arasındaki beyin farklılıklarından (anatomik, fizyolojik, nörohumoral ve işlevsel) kaynaklandığını dile getirmiştir (Akt.: Kırkılıç, 2012).

Çalışmada cinsiyet değişkeni ile ilgili farklılıklara ulaşan birçok çalışmanın bayanlar veya erkekler lehine olan durumun sebebini açıkla(ya)madığı veya sadece okuma becerisiyle ilgili benzer çalışmalara atıfta bulunduğu da tespit edilmiştir. Araştırmada, ayrıca, araştırma kapsamındaki bazı makalelerde bayanların daha çok okumasının, okumaya karşı daha olumlu tutumlar içinde olmasının vb. bayanların dışarı sık çıkmalarının çevre tarafından hoş karşılanmamasından dolayı erkeklere göre evde daha çok zaman geçirmelerine, erkeklerin sokağa, arkadaşlarının yanına çok daha sık ve rahat çıkabilmelerine, erkeklerin boş zaman etkinliklerine daha fazla katılabilmelerine vb. bağlandığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Makalede elde edilen verilerden hareketle araştırmacıların cinsiyetler arasındaki farklılıkların sebeplerini deneysel bazı çalışmalarla irdelemesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmaların sonuçlarına göre, 100 temel eser örneğindeki gibi bayanlara ve erkeklere ayrı ayrı tavsiye edilebilecek kitap listelerinin oluşturulması, sınıflarda bayan ve erkek grupları arasında kitap okuma yarışmaları düzenlenmesi gibi çeşitli tedbirlerle hem erkeklerin hem de kızların okuma becerisinde daha ileri bir düzeye ulaştırılıp ulaştırılmayacağı da sempozyum gibi bilimsel etkinliklerde tartışılabilir.

Kaynaklar

- AKYOL, H. (2007). *Okuma. İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. KIRKKILIÇ, A. ve AKYOL, H. (Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- AKYOL, H. (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- ARI, E. ve DEMİR, M. K. (2013) İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1): 116-128.
- ARSLAN, A. ORHAN, S. ve AKÇAY, A. (2011). *Türkçe Eğitimi Çalışmalarında Cinsiyet Değişkeni*. Gazi Üniversitesi I. Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, 88.
- ARSLAN, Y; ÇELİK, Z. ve ÇELİK, E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26: 113-124.
- ASLANTÜRK, E. ve SARACALOĞLU, A. S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1): 155-176.
- ATAKLI, A. (2000). Türkiye’de Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19: 20-28.
- BAHAR, H. H. (2008). Cinsiyet ve Branşa Göre Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri (Erzincan Eğitim Fakültesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2): 117-140.
- BALCI, A. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11): 265-300.
- BALCI, A. (2009). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BALCI, A.; UYAR, Y. ve BÜYÜKİKİZ, K. K. (2012) İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları, Kütüphane Kullanma Sıklıkları ve Okumaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/4: 965-985.
- BAŞAR, M. (2004). İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinde Çeviri Metni Okuma Hızı ve Anlama İlişkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2): 103-110.
- BAŞARAN, M. ve ATEŞ, S. (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okumaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1): 73-92.
- BAŞTUĞ, M. ve KESKİN, H. K. (2012). Akıcı Okuma Becerileri ile Anlama Düzeyleri (Basit ve Çıkarımsal) Arasındaki İlişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3): 227-244.
- BATUR, Z.; GÜLVEREN, H. ve BEK, H. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3/1: 32-49.

- BAY, Y. (2010). Ses Temelli Cümle Yöntemiyle İlk Okuma Yazma Öğrenen İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Hızları ve Okuduğunu Anlama Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1): 25.
- BOZPOLAT, E. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Journal of World of Turks*, 2(1): 411-428.
- CAN, R.; TÜRKYILMAZ, M. ve KARADENİZ, A. (2010). Ergenlik Dönemi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3): 1-21.
- COŞKUN, E. (2003). Çeşitli Değişkenlere Göre Lise Öğrencilerinin Etkili Okuma Becerileri ve Bazı Öneriler. *TÜBAR*, XIII: 101-130.
- ÇAKMAK, E. ve ALTUN, A. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin Hipermetinsel Okuma Süreçlerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34: 63-74.
- DEMİR, T. (2009). İlköğretim II. Kademe Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/3: 717-745.
- EPÇAÇAN, C. (2012). Ortaokul Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Becerileri ile Okumaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/4: 1711-1726.
- ERDEM, C. (2012). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Okuma Stratejilerini Kullanma Düzeyleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4): 162-186.
- FİLİZ, K. (2004). Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Meslekle İlgili Okuma ve Araştırma Alışkanlıkları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2): 231-242.
- GÖMLEKSİZ, N. (2004). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).
- GÖNEN, M., ÖNCÜ, E. Ç. ve İŞİTAN, S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164.
- GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe Öğretimi Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- GÜNGÖR, A. ve AÇIKGÖZ, K. (2005). İşbirlikçi Öğrenme ve Geleneksel Öğretimin Okuduğunu Anlama Üzerinde Etkileri ve Cinsiyet ile İlişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43: 354-378.
- İNCE, H. G. (2006). *Türkçede Kelime Öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İŞERİ, K. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının İncelenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2): 468-487.
- KARASAKALOĞLU, N.; SARACALOĞLU, A. S. ve YILMAZ ÖZELÇİ, S. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Stratejileri, Eleştirel Düşünme Tutumları ve Üst Bilişsel Yeterlilikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1): 207-221.

- KARATAY, H. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Kavrama ile İlgili Bilişsel Farkındalıkları. *Tubar*, XXVII: 457-475.
- KAVAKLI, A. E. (2012). Yüz Yılın Pedagojik Yanlışı Karma Eğitim Sorgulanıyor. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 22: 39.
- KEKLİK, S. (2009). *On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KIRKKILIÇ, A. (2012). Karma Eğitim ve Tek Cinsiyetli Eğitim Üzerine Değerlendirmeler. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 22: 19-24.
- KUŞ, Z. ve TÜRKYILMAZ, M. (2010) Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları: (İlgi, Alışkanlık ve Okuma Stratejilerini Kullanım Düzeyleri). *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 24(1): 11-32.
- KUTLU, Ö.; YILDIRIM, Ö.; BİLİCAN, S. ve KUMANDAŞ, H. (2011). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlamada Başarılı Olup-Olmama Durumlarının Kestirilmesinde Etkili Olan Değişkenlerin İncelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1): 132-139.
- MAVİ, H. F. ve ÇETİN, B. (2009). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kitap Okumaya İlişkin Görüş ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. *C.B.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1): 1-11.
- METE, G. (2012). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1): 43-66.
- ODABAŞ, H.; ODABAŞ, Z. Y. ve POLAT, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 431-465.
- OLUK, S. ve BAŞÖNCÜL, N. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerin Üstbiliş Okuma Stratejilerini Kullanma Düzeyleri ile Fen- Teknoloji ve Türkçe Ders Başarıları Üzerine Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1): 183-194.
- ÖZBAY, M. ve BAHAR, M. A. (2012). İleri Okur ve Üstbiliş Eğitimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1/1: 158-177.
- ÖZBAY, M.; BAĞCI, H. ve UYAR, Y. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15): 117-136.
- SADIOĞLU, Ö. ve BİLGİN, A. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Becerileri ile Cinsiyet ve Anne-Baba Eğitim Durumu Arasındaki İlişki. *İlköğretim Online*, 7(3): 814-822.
- SALLABAŞ, M. E. (2008). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16): 141-155.
- SARACALOĞLU, A. S.; YENİCE, N. ve KARASAKALOĞLU, N. (2009). Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI(II): 186-206.
- SARACALOĞLU, A. S.; DEDEBALI, N. C. ve KARASAKALOĞLU, N. (2011). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sessiz Okuma Hızları ve Okuduğunu Anlama Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3): 177-193.

- SAYGILI, S. (2012). Karma Eğitimin Eleştirisi. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 22: 28-29.
- SÜZER, M. (?). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları, http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1186227653_20-%c3%9cN%c4%b0VERS%c4%b0TE%20%c3%96%c4%9eRENC%c4%b0LER%c4%b0N%c4%b0N%20BO%c5%9e%20ZAMANLARINI%20DE%c4%9eERLEND%c4%b0RME%e2%80%a6.pdf, e.t.:14.02.2012).
- ŞAHBAZ, N. K. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *TÜBAR*, XXXI: 259-274.
- ŞAHİN, A. (2011). Farklı Yöntemlerle Okuma Yazma Öğrenmiş 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Erişleriyle Okuma Hızlarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fak. Dergisi*, 41, 423-433.
- TEL, M. (2007). Bir Boş Zaman Aktivitesi Olarak Okuma Etkinliğinin Değerlendirilmesi (Öğretim Üyeleri Örneği). *e-Journal of New World Sciences Academy*, 2007, 3(1): 1-14.
- TOPÇU, Y. E. (2007). İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 176: 36-57.
- TOPUZKANAMIŞ, E. ve MALTEPE, S. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuduğunu Anlama ve Okuma Stratejilerini Kullanma Düzeyleri. *TÜBAR*, XXVII: 655-677.
- UNUTKAN, Ö. P. (2006). Anne Babaların Kitap Okumaya İlgilerinin Çocukların Dil Gelişimi Açısından İlköğretime Hazır Bulunuşluğuna Etkisi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 285-293.
- ÜLPER, H. (2011). Öğrencilerin, Okumaya İsteklendirici Etmenlerle Karşılaşma Durumu: Öğretmen, Aile, Arkadaş ve Kitap Boyutları Üzerinden Bir Araştırma. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30: 221-237.
- ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YALINKILIÇ, K. (2007) Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1): 225-241.
- YAMAN, H. ve SÜĞÜMLÜ, Ü. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Ders Dışı Kitap Okuma Alışkanlıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1): 291-306.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILMAZ, B. (1995). Okuma Sosyolojisi: Ankara'da Oturanların okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 9(3): 325-336.
- YILMAZ, B. (2002). Ankara'daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 16(4): 441-460.
- YILMAZ, M. ve BENLİ, N. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1): 281-291.
- YILMAZ, Z. A. (2006). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı. *İlköğretim Online*, 5(1): 1-6.
- ZENGİN, N. (2003). Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XIII: 131-149.